

Monumentnummer*: 527119

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 31 oktober 2005
Kadaster deel/nr 82757/162

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Hellum	Midden-Groningen	Groningen		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Slochteren	S			2000

Omschrijving**

Inleiding

Haanssluis, keerschutsluis, gelegen tussen het Schildmeer en de Haansvaart die de ten noorden van Hellum gesitueerde Schildjerpolder doorsnijdt. De Haanssluis werd in 1866-1867 gelijktijdig met de aanleg van de Haansvaart gebouwd in opdracht van landbouwer Hindrik de Haan (1827-1899) die zowel eigenaar van de Haansvaart was als van de Haanssluis; de Haansvaart verbond zijn boerderij met het Schildmeer. De Haanssluis werd in 1909 door Johannes de Haan (1875-1963) zoon van Hindrik, op dezelfde plaats herbouwd waarbij hoogstwaarschijnlijk onderdelen van de oude Haanssluis behouden zijn gebleven. Aanvankelijk werd van wierden en terpen afgegraven vruchtbare grond over de Haansvaart getransporteerd, later ook turf en akkerbouwproducten. Na de Tweede Wereldoorlog raakten sluis en vaart in onbruik en stagneerde het onderhoud. De Haanssluis fungeerde als keerschutsluis tussen de Haansvaart en het Schildmeer dat deel was van de boezem van Duurswold. De Haansvaart was onder "normale" omstandigheden ook boezemwater van Duurswold. Bij hoog water in de boezem werd de Haanssluis als keersluis gesloten ten einde hoog water vanaf het Schildmeer te keren c.q. "buiten de deur te houden", maar onder normale omstandigheden stond de sluis open. Ten behoeve van de (continuïteit van de) scheepvaart, op momenten dat de sluis als keersluis gesloten moest zijn, diende de Haanssluis als schutsluis te worden uitgevoerd.

Omschrijving

De schutlengte van de KEERSCHUTSLUIS, genaamd Haanssluis, bedraagt 24 meter, de breedte 4.20 meter. De Haanssluis telt twee eenvoudige gemetselde, bakstenen sluishoofden waarbij de bovenste laag als rollaag is uitgevoerd. Bij de hoeken en boven de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

natuurstenen slagstijlen zijn natuurstenen dekplaten geplaatst. Een gebogen staalprofiel beschermt de verticale randen van de hoofden bij de uiteinden van de sluis en bij de sluiswolk. Naar wordt aangenomen heeft het gehele object een houten paalfundering en hebben de sluishoofden houten vloeren met dito slagdrempels. De wanden van de schutwolk bestaan uit verticaal gemetselde troggewelfjes of wulfmurtjes in baksteen (klinkers) tussen ijzeren of stalen balkjes. De twee sluishoofden zijn beide van een stel houten puntdeuren voorzien. De westelijke deuren hebben een nivelleerschuiplaat die met een heugelstang met een daarboven geplaatste tandwielkast is verbonden. Op de deuren is een loopplank aangebracht, voorzien van een eenvoudige ijzeren leuning. In het buitensluishoofd is aan weerszijden van de wolk een gedenksteen ingemetseld. De oostelijke steen bevat de tekst: "GEBOUWD DOOR H. DE HAAN. 1866." De westelijke steen bevat de tekst: "HERBOUWD DOOR JOHNS DE HAAN EN ST DE HAAN BOUKEMA. 1909."

Waardering

De Haanssluis, KEERSCHUTSLUIS, nabij Hellingum gelegen tussen het Schildmeer en de Haansvaart, in 1866-1867 gebouwd door Hindrik de Haan en in 1909 door zijn zoon Johannes op dezelfde plaats herbouwd, vertegenwoordigt algemeen belang op basis van:

- de ouderdom;
- de bouwhistorische betekenis zoals deze o.m. tot uitdrukking komt in de toepassing van verticaal gemetselde troggewelfjes hetgeen als zeldzaam wordt aangemerkt;
- de redelijke mate van gaafheid van het object;
- de betekenis voor de geschiedenis van de waterstaat, t.w. een als keersluis uitgevoerde schutsluis die dankzij particulier initiatief en in combinatie met de aanleg van de Haansvaart tot stand is gekomen;
- de landschappelijke en historische belevingswaarde en zeggingskracht die in en rond de Haanssluis, met Haansvaart en Schildmeer, besloten liggen.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument